

Niezdecydowani w dniu wyborów

Edwin Bendyk

Redakcja naukowa: dr Aleksandra Jaworska-Surma

Teza, że niezdecydowani rozstrzygną wynik wyborów, nabiera mocy z każdym dniem zbliżającym nas do głosowania. Nie zmieniają się też najważniejsze problemy nurtujące Polki i Polaków.

Główne wnioski:

Podsumowujemy trzy raporty z badań ilościowych i jakościowych:

- *Polacy gotowi na zmianę. Wynik wyborów rozstrzygną niezdecydowani*¹,
- *Naprawdę ważne tematy. Jak przekonać nieprzekonanych wyborców?*²,
- *Siła głosu kobiet. Jak będą wybierać Polki?*³.

Wnioski z tamtych opracowań konfrontujemy z wynikami najnowszego badania ilościowego, przeprowadzonego przez agencję badawczą Datapraxis między 2 a 9 października na próbie 1202 osób. Wyniki te nie zmieniają wcześniejszych zasadniczych ustaleń.

- Konsolidują się elektoraty dwóch największych partii: Prawa i Sprawiedliwości oraz Koalicji Obywatelskiej. Zmalał odsetek zwolenników PiS niepewnych, czy oddadzą głos na swoją partię – obecnie 84% spośród nich jest pewnych swojego głosu. W przypadku zwolenników KO odsetek zdecydowanych co do swojego poparcia osiągnął 91%.

1 E. Bendyk, M. Cześniak, S. Gutkowski, *Polacy gotowi na zmianę. Wynik wyborów rozstrzygną niezdecydowani*, Warszawa 2023, <https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2023/09/Polacy-gotowi-na-zmiane.pdf> (dostęp tu i dalej: 11 października 2023).

2 E. Bendyk, S. Gutkowski, *Naprawdę ważne tematy. Jak przekonać nieprzekonanych wyborców?*, Warszawa 2023, https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2023/10/Naprawde.wazne-tematy_Raport.o.niezdecydowanych.wyborcach.pdf.

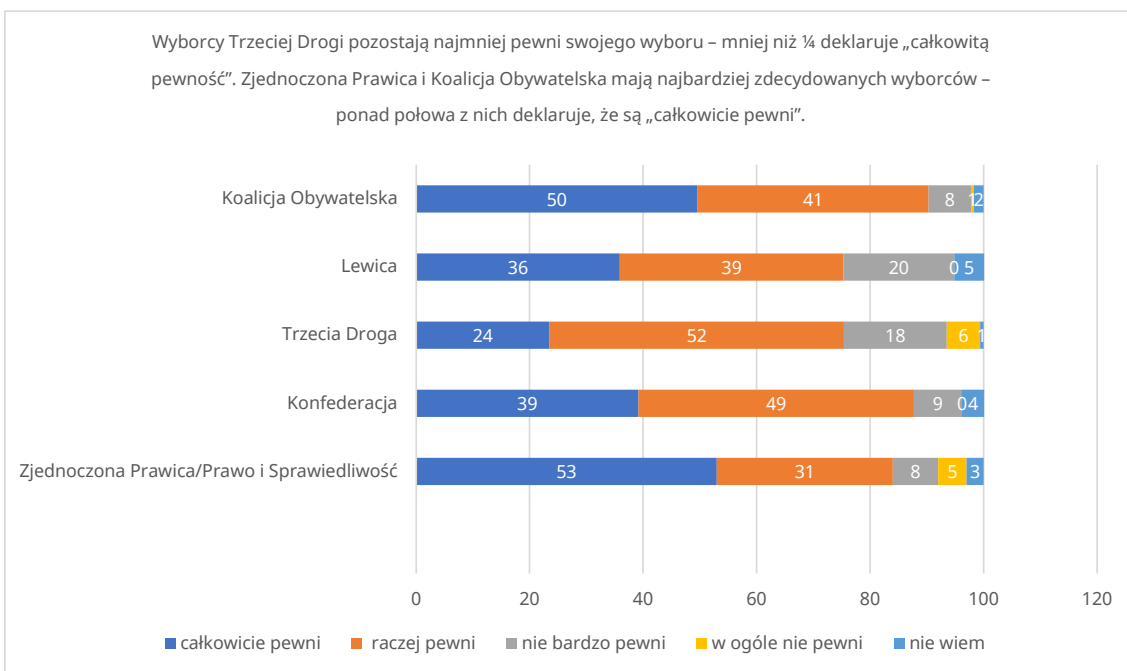
3 E. Bendyk, S. Gutkowski, A. Materska-Sosnowska, *Siła głosu kobiet. Jak będą wybierać Polki?*, Warszawa 2023, <https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2023/10/Sila-glosu-kobiet.pdf>.

- Największy odsetek osób niepewnych swojego głosu znajduje się w elektoracie Trzeciej Drogi, aż 24% nie jest jeszcze przekonanych co do swojego poparcia. Również w przypadku Lewicy margines niepewnych swojego głosu sięga 20%. Odsetek wyborców niepewnych swojego poparcia jest relatywnie niski dla Konfederacji (9%), co może wiązać się ze spadkami notowań tej partii – zostali przy niej jedynie najbardziej pewni swojego głosu wyborcy.
- Zwolennicy Koalicji Obywatelskiej i Lewicy są najbardziej zdeterminowani w swojej chęci udziału w wyborach – z pełnym przekonaniem deklaruje go 84% zwolenników KO i 81% Lewicy. W przypadku Trzeciej Drogi odsetek ten to 68%, a PiS 74%.
- Trzecia Droga ma ciągle największy potencjał mobilizacji, a tendencje ujawniające się w ostatnich dniach przed wyborami pokazują, że partia ta systematycznie zyskuje poparcie kolejnych zwolenników. Koalicja Obywatelska jest najpopularniejszą partią drugiego wyboru dla zwolenników Konfederacji, aż 23% z nich jest gotowych zagłosować na Koalicję Obywatelską w przypadku rezygnacji z poparcia dla Konfederacji. PiS jako partię drugiego wyboru wskazuje tylko 11% wyborców Konfederacji.
- Spośród wyborców, którzy podjęli decyzję o swoim poparciu w ciągu ostatnich dni, 21% deklaruje, że odda głos na KO, 22% na Lewicę, 20% na Trzecią Drogę, 16% na PiS i 9% na Konfederację. Najwyraźniej partię opozycji demokratycznej ciągle mają większy potencjał, aby pozyskiwać niezdecydowanych.
- Najważniejsze problemy wskazywane przez Polki i Polaków to niezmiennie:
  - koszty życia,
  - opieka zdrowotna,
  - obronność i bezpieczeństwo,
  - stan gospodarki,
  - prawa kobiet.
- Koalicja Obywatelska najbardziej poprawiła swój wizerunek jako partia zdolna do rozwiązywania różnych problemów nurtujących społeczeństwo. Największy wzrost dotyczy zdolności do radzenia sobie z inflacją i kosztami życia (o 7 punktów proc.) oraz walki z korupcją (5 punktów proc.).
- 63% zwolenników partii opozycji demokratycznej deklaruje, że nie weźmie udziału w referendum. Wśród wszystkich respondentów nie zamierza brać udziału w referendum 26%.
- 60% badanych twierdzi, że Polska powinna wspierać militarnie Ukrainę, w stosunku do kwietnia to spadek o 2%.
- Nie zmieniają się najważniejsze zarzuty wobec partii rządzącej. Są to ciągle:
  - skłócanie Polaków,
  - przekształcenie TVP w narzędzie propagandy,
  - „rozdawnictwo”, czyli zbyt szeroka polityka transferów socjalnych,
  - zbyt bliskie związki z Kościołem.

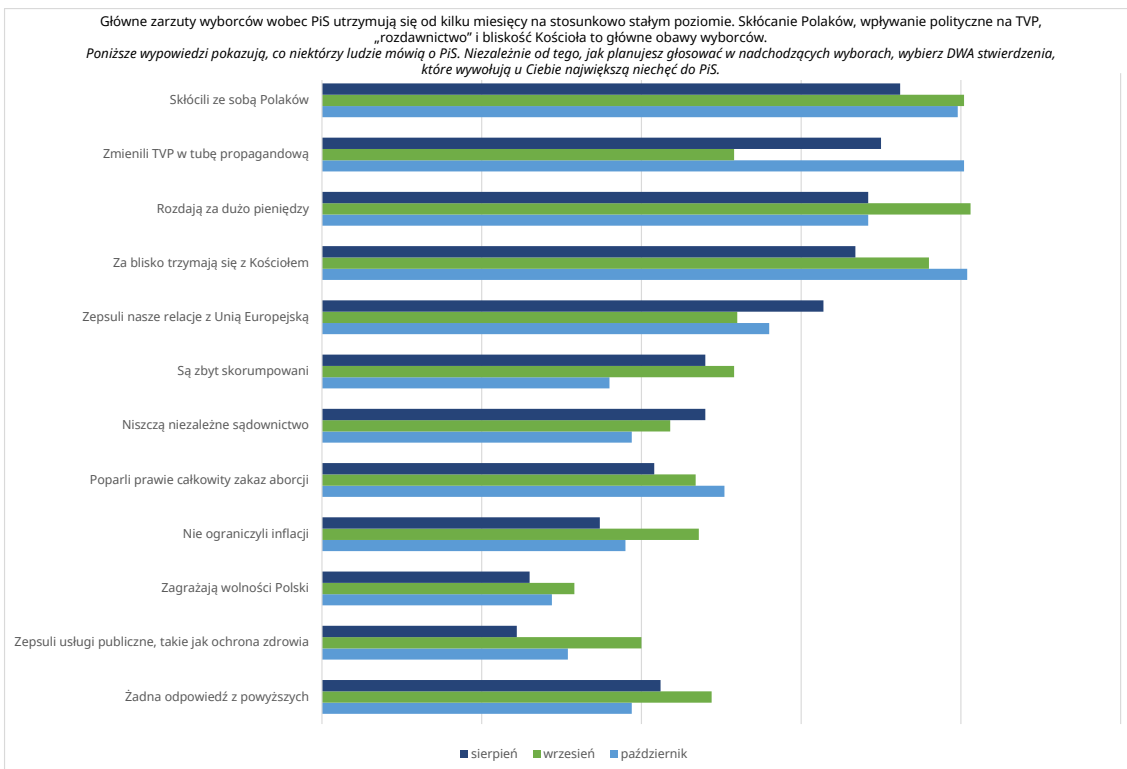
Podsumowanie

Fundacja im. Stefana Batorego we wspomnianych wyżej raportach z badań ilościowych i jakościowych publikowanych od początku września 2023 roku pokazuje znaczenie w tegorocznych wyborach wyborców niezdecydowanych, a więc takich, którzy deklarują, że pójdą na wybory, lecz nie wiedzą, na jaką partię oddadzą głos, oraz takich, którzy mimo dokonanego wyboru nie są ciągle pewni, że zagłosują na swoją partię, a także tych, którzy jeszcze nie są do końca pewni swego udziału w wyborach. Łącznie niezdecydowani stanowili aż 43% osób uprawnionych do głosowania.

Najnowsze badania ilościowe agencji badawczej Datapraxis pokazują, że w ostatnich dniach przed wyborami elektoraty zaczęły się konsolidować, choć ciągle w przypadku Trzeciej Drogi, Lewicy i Konfederacji pozostał duży margines możliwej mobilizacji wyborczej.

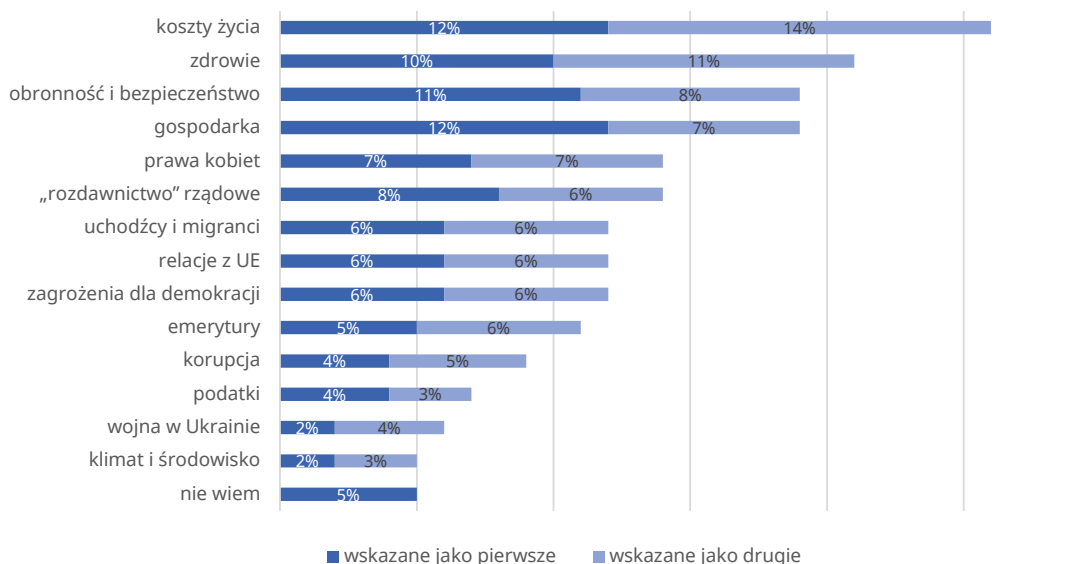
Kampania wyborcza polegająca na skrajnej polaryzacji narzucanej głównie przez partię rządzącą powoduje, że duża grupa wyborców odczuwa zniechęcenie do polityki. Część z nich z tego właśnie względu nie weźmie udziału w wyborach, choć powodów możliwej absencji jest więcej. **Ciągle utrzymuje się przekonanie, że mimo niechęci do partii obecnie sprawującej władzę (ponad połowa wyborców) partie opozycji demokratycznej nie oferują rzeczywistej alternatywy.**

Widać jednak, że w ostatnich dniach przed wyborami partie opozycji demokratycznej zaczęły przekonywać do siebie wyborców i odbudowywać wizerunek jako sił zdolnych do rozwiązywania konkretnych problemów. Partie opozycyjne najwyraźniej zrozumiały, że wyborcy niezdecydowani, nieinteresujący się polityką, oczekują innego przekazu i zamiast ataków na przeciwnika politycznego chcą pozytywnych propozycji dotyczących głównych problemów, a wśród nich trzy najważniejsze to koszty życia, ochrona zdrowia i bezpieczeństwo wraz z obronnością.

Koszty życia, zdrowie, gospodarka oraz obronność i bezpieczeństwo pozostają najważniejszymi wyzwaniami stojącymi przed Polską. Około ¼ wyborców uważa koszty życia za jeden z dwóch najistotniejszych dla nich problemów.

Jakie Pana/Pani zdaniem są dwa najważniejsze wyzwania stojące przed Polską?

Oceny te rozkładają się inaczej, jeśli zapytać oddzielnie kobiety i mężczyzn. Dla młodych kobiet najważniejszym problemem są koszty życia, w drugiej kolejności wskazują one prawa kobiet, a następnie ochronę zdrowia. Dla młodych mężczyzn prawa kobiet nie są problemem, pierwsza trójka to koszty życia, gospodarka i „rozdawnictwo”.

Warto się przyjrzeć, jakie pozytywne propozycje programowe partii przebiły się do świadomości i stały znakiem rozpoznawczym. W przypadku Koalicji Obywatelskiej to: kwota wolna od podatku (60 tys. zł), walka o prawa kobiet, przywrócenie rządów prawa, doprowadzenie do rozliczenia obecnej władzy za nadużycia. Lewica jawi się jako partia proponująca rozdział Kościoła od państwa, prawo do aborcji i gwarancje praw kobiet oraz zapewniająca ochronę praw pracowniczych. Konfederacja przebiła się z jednym komunikatem – niskimi podatkami. Podobnie Trzecia Droga nie wywołuje silnych skojarzeń programowych, ale może polegać na silnej pozycji Szymona Hołowni, który w ocenach Polek i Polaków plasuje się wysoko jako lider polityczny.

Najważniejsze wnioski z wcześniejszych raportów nie uległy zmianie, choć widać, że kampania wyborcza rozpoczęła się na dobre dopiero 1 października. **Niezdecydowani wyborcy do ostatniej chwili będą podejmowali decyzję. Najbardziej na takiej dynamice skorzystać mogą Trzecia Droga i Lewica, bo w ich potencjalnym elektoracie ciągle jest względnie dużo wahających się.** Ostatnia fala badań ilościowych, do jakich odwołujemy się w tym raporcie, była przeprowadzona przez debatę przedwyborczą w TVP (9 października). Nie wiemy więc, jaki wpływ będzie ona miała na ostateczny wynik. Jej przebieg pokazał jednak, że dwie największe partie – Prawo i Sprawiedliwość oraz Koalicja Obywatelska – ciągle stawiają na polaryzacyjną konfrontację, natomiast mniejsze ugrupowania unikają tej logiki, formułując przekaz mogący zachęcić do oddania głosu niezdecydowanych i nieinteresujących się polityką.

Dobre wystąpienia przedstawicieli mniejszych partii, zwłaszcza Trzeciej Drogi i Lewicy, na pewno nie przeszkodzą obserwowanemu od pewnego czasu trendowi wzmocnienia pozycji tych formacji w opinii wyborców. Ciągłe nie wiemy, jaki będzie efekt działań profrekwencyjnych, których większość skierowana jest do kobiet.

Edwin Bendyk – dziennikarz, pisarz. Prezes Zarządu Fundacji im. Stefana Batorego. Publicysta tygodnika „Polityka”. Zajmuje się tematyką cywilizacyjną oraz relacjami między nauką i techniką a polityką, gospodarką, kulturą, życiem społecznym. Autor wielu książek, m.in. *W Polsce, czyli wszędzie. Rzecz o upadku i przyszłości świata* (2020). Redaktor i współautor raportu końcowego Narodowego Programu Foresight Polska 2020. Prowadzi blog „Antymatrix”.

Aleksandra Jaworska-Surma – dr, prawniczka i psycholożka. Absolwentka Public Policy Analysis w London School of Economics. Ekspertka w dziedzinie doradztwa strategicznego, badań jakościowych i ilościowych opinii publicznej oraz w obszarach komercyjnych. Członkini Zarządu Fundacji Polistratos.

Fundacja im. Stefana Batorego

Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. (48-22) 536 02 00
fax (48-22) 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Teksty udostępniane na licencji
Creative Commons. Uznanie autorstwa
na tych samych warunkach
3.0 Polska (CC BY SA 3.0 PL)

Redakcja: Izabella Sariusz-Skąpska
Korekta: Joanna Liczner
Warszawa 2023
ISBN 978-83-67750-48-6